

Yatırım fonları tasarruf sahiplerinden toplanan paralar karşılığında ortaklık payı, kamu/özel sektör borçlanma araçları, ters repo gibi para ve sermaye piyasası araçlarından ve altın ile diğer kıymetli madenlerden oluşturulan portföylere verilen genel bir isimdir. Her bir yatırımcı, fonun sahip olduğu portföyün bir kısmını temsil eden katılma payını satın alarak fona katılım sağlar. Sermaye piyasalarında yatırım yapmak bilgi ve uzmanlık gerektirir. Ayrıca bireysel birikimler genelde yeterli büyüklüğe ulaşamadıklarından, bunlarla oluşturulan portföylerde uygun risk yönetimi yapılması daha zor olmaktadır. Bu risk anapara açısından olabileceği gibi portföyün getirisi açısından da önemli olabilir. Bu nedenle sermaye piyasasında kolektif yatırım kuruluşları olarak adlandırılan yatırım fonlarına ihtiyaç duyulmuştur.

Yatırım fonları, yalnızca bir sermaye piyasası kuruluşu olarak tanımlanan Portföy Yönetim Şirketleri tarafından kurulabilir. Portföy yönetim şirketleri, öncelikle bir içtüzük ile mevzuatta belirtilen “Şemsiye Fon” türlerinden birini kurmalıdır. Kurulan şemsiye fonların herhangi bir malvarlığı bulunmamakta olup şemsiye fon, katılma payları tek bir içtüzük kapsamında ihraç edilen tüm fonları kapsayan yatırım fonudur.

Portföy yönetim şirketi; fonu, yatırım fonu katılma payı sahiplerinin haklarını koruyacak şekilde temsil eder, yönetir veya yönetimini denetler. Portföy yönetim şirketi, yatırım fonuna ait varlıklar üzerinde kendi adına ve fon hesabına mevzuat ve fon içtüzüğüne uygun olarak tasarrufta bulunmaya ve bundan doğan hakları kullanmaya yetkilidir. Kurucu, mevzuat ve fon içtüzüğünde belirtilen sınırlar içinde kalmak üzere fon portföyünü dilediği gibi oluşturabilmekte ve daha sonra değiştirebilmektedir. Sermaye Piyasası Kurulu’na, resmi dairelere, katılma payı sahiplerine ve fon adına üçüncü şahıslara karşı fonu kurucu temsil etmektedir.

Fonun Malvarlığı

Fonun malvarlığı, kurucunun ve portföy saklayıcısının malvarlığından ayrıdır. Kurucu; ana faaliyet konusu yatırım fonlarının kurulması ve yönetimi olan anonim ortaklık şeklinde kurulan portföy yönetim şirketini, portföy saklayıcısı ise yetkilendirilmiş portföy saklama hizmetini yürüten kuruluşu ifade etmektedir.

Fon malvarlığı, fon hesabına olması ve içtüzükte ve izahnamede hüküm bulunması şartıyla kredi almak, türev araç işlemleri, açığa satış işlemleri veya fon adına taraf olunan benzer nitelikteki işlemlerde bulunmak haricinde teminat gösterilemez ve rehnedilemez. Fon malvarlığı kurucunun ve portföy saklayıcısının yönetiminin veya denetiminin kamu kurumlarına devredilmesi halinde dahi başka bir amaçla tasarruf edilemez, kamu alacaklarının tahsili amacı da dahil olmak üzere haczedilemez, üzerine ihtiyati tedbir konulamaz ve iflas masasına dahil edilemez.

alacakları birbirlerine karşı mahsup edilemez.

Şemsiye Fonlar ve Fon Türleri

Yatırım fonları, tek bir içtüzük altında şemsiye fon olarak kurulur. Her şemsiye fona bağlı olarak farklı portföy yapılarında alt fonlar oluşturulur. Bazı yaygın şemsiye fon türleri:

- Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu
- Hisse Senedi Şemsiye Fonu
- Kıymetli Madenler Şemsiye Fonu
- Fon Sepeti Şemsiye Fonu
- Para Piyasası Şemsiye Fonu
- Katılım Şemsiye Fonu (faizsiz)
- Değişken Şemsiye Fonu
- Serbest Şemsiye Fonu (nitelikli yatırımcıya özel)

Katılma Payı Nedir? Nasıl Fiyatlanır? Nasıl Alınır?

Katılma payı, fon portföyüne ortaklık hakkı sağlayan menkul kıymettir. Fon portföyündeki varlıkların piyasa fiyatlarına göre her işgünü fonun birim pay fiyatı yeniden hesaplanır:

Fon Toplam Değeri / Tedavülde Olan Pay Sayısı = Birim Katılma Payı Fiyatı

Bu fiyat, ertesi gün alım-satım işlemlerinde kullanılır. Fon katılma payları; bankalar, aracı kurumlar, TEFAS (www.tefas.gov.tr) ve yatırım uygulamaları aracılığıyla alınıp satılabilir.

Fonların Getiri Kaynakları

1. Faiz/Temettü Geliri: Tahvil ya da hisse senetlerinden elde edilir.
2. Sermaye Kazancı: Alınmasından sonra değeri artan varlıklar satıldığında elde edilir.
3. Değer Artışı: Satılmayan varlıkların piyasa değeri artarsa, fon toplam değeri ve katılma payı fiyatı da artar.

Yatırım Fonlarının Avantajları

- Risk Dağılımı sayesinde portföy çeşitlenir.
- Profesyonel yönetim sayesinde zaman ve bilgi eksikliği telafi edilir.
- Kolay alım-satım ve likidite vardır.
- Şeffaflık ve denetim SPK ve KAP aracılığıyla sağlanır.

Nelere Dikkat Edilmeli?

- Fonun risk düzeyi yatırımcının beklentisine uygun olmalı.
- Gider oranları, yönetim ücretleri ve komisyonlar kontrol edilmelidir.
- Geçmiş performans geleceği garanti etmez ama fikir verir.
- Fonun yatırım stratejisi ve karşılaştırma ölçütü incelenmelidir.